Mõisad põlevad…

Tsaar Nikolai II "Russalka" juures. Tallinn, 1902. Foto: C. Bulla EFA 0-99597

Et Filmiarhiivi fotokogud kajastavad sündmusi enam-vähem süsteemselt alles Vabadussõjast alates, siis tundus, et 1905. aasta sündmuste illustreerimiseks saab ehk kasutada vaid Mark Soosaare filmi "Jõulud Vigalas" (1980) kaadreid, mis kujutavad nimelt 1905. aasta sündmusi.

Siiski leidusid mõned fotod, küll toimunu tagajärgede ainetel, ehk siis matuserongkäigust, karistussalkadest (sealhulgas Lihulas!) ja põlenud mõisatest. Meeldetuletuseks – sel ajal oli Eesti tsaar Nikolai II valitsuse all. On olemas ka paar fotot tema külaskäigust Tallinna 1902. aastal. Ehkki C. Bulla oli sel ajal õukonnafotograaf, on fotod tehtud üsna kaugelt. Ei oskagi arvata, kas see oli niimoodi turvanõuete või tolleaegse fototehnika tõttu.

Tuleb ka kohe vabandada, et fotode kvaliteet ei ole eriti hea, sest algmaterjalideks on enamasti olnud mitmekordselt üle pildistatud positiivid, kuid fotode valikul on silmas peetud mitte niivõrd visuaalset väärtust kui pigem toimunu faktilist kinnitust.

Ivi Tomingas

Leitnant Dobroljubovi karistussalklased (vasakult: kirjutaja Jefimov, konduktor Kondratenko, urjadnik Eller). Lihula, 1906. a. Foto: V. Ilov. EFA 0-103723

Karistussalklased tegevuses 1905. a. EFA 0-50529

Ülesrivistunud karistussalklased 1905.–1906. a. EFA 0-101083

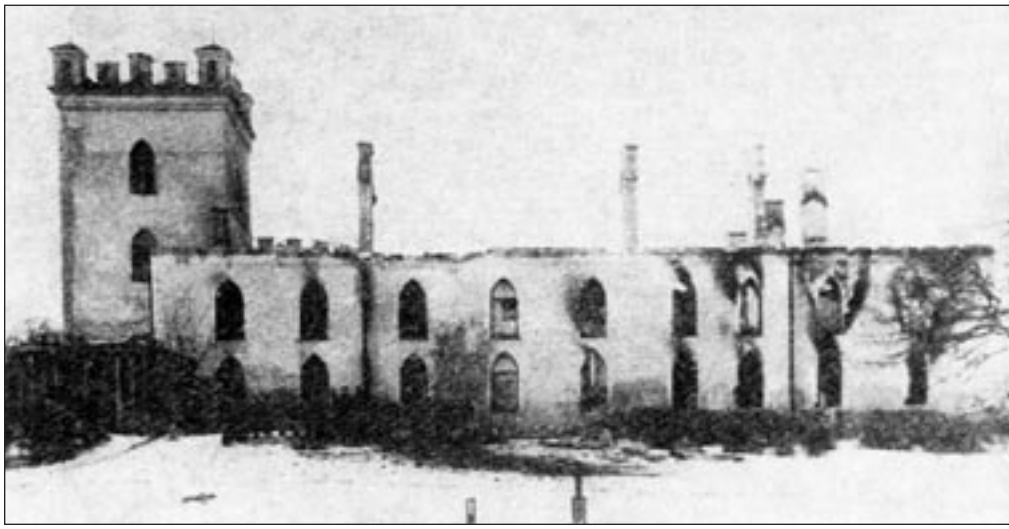

Mahapõletatud Koluvere loss Läänemaal. EFA 0-101085

Ei piirdutud ainult mõisate põletamisega – rööbastelt välja lastud rong Raasiku sillal 13. dets. 1905. EFA 0-60809

16. okt. 1905. Uuel turul toimunud veretöö ohvrite matuserong. Tallinn, 20.10.1905. EFA 0-51667

Esialgne pärgadest mälestusmärk Uuel turul Tallinnas, okt. 1905. EFA 0-54369

1905. a. revolutsioonist osavõtnud asumisel Narõmi krais Siberis 1909. aastal. EFA 0-101081

Mihkel Aitsam pärast vanglast vabanemist 1913. aastal, kaasas teekann – mälestus mõrvatud kongikaaslaselt (niimoodi väidab kirje positiivfoto tagaküljel). EFA 0-103728